

SUMARI

INTRODUCCIÓ	9
Can Busca-raons.....	11
Dinar amb el convidat.....	19
T'espero al pub	31
PRIMERA PART.....	41
Sol de nit.....	43
“Bohemian Rhapsody”	53
Coses simpàtiques (la comoditat)	61
L'estrany cas del doctor Jekyll i Mister Hume	71
Sherlock Hume	77
Una amistat filosòfica	83
La “mà invisible” de Hume.....	93
Diàleg al bar.....	101
SEGONA PART	111
Un nou estel al cel (l'experiència)	113
Viure als núvols (la imaginació).....	123
L'imperatiu del costum (el costum).....	131

La simpatia de la vida (les emocions)	141
Diàleg a l'apartament	151
EPÍLEG.....	161
El demà ningú no l'ha vist.....	163

Introducció

PAGÈS EDITORS

CAN BUSCA-RAONS

La casa de l'Isidre és gran, potser per això mateix necessita divuit radiadors per escalfar-la, com ell mateix confessa en sincerar-se sobre la despesa energètica que comporta mantenir el caliu a la llar. Presideixen el menjador una llar de foc i un piano de paret. Dos símbols realment representatius d'una classe social, la burgesia, a la qual el nostre amfitrió no se sentiria còmode que l'ubiquéssim.

De fet, les seves arrels camperoles, el passat compromès i el present combatiu i inquiet farien realment injusta una catalogació com l'esmentada. I és que sabem que la burgesia, segons Marx, produeix suposadament els seus propis enteradors, entre els quals destaquen el proletariat i els agents culturals que precipitaran un esfondrament que ell augurava imminent, però que a nosaltres ens sembla si més no, llunyà, improbable o quimèric.

La casa es troba situada en una fondalada humida farcida d'arbres, la majoria dels quals ha anat plantant el nostre amic amb les seves pròpies mans. Per la qual cosa, deia en un altre lloc que el considerava "el meu Déu particular" o, com a mínim, una mena d'ídol contemporani a qui adorar amb tota mena de rituals espigolats d'ungüents verds i encensos aromàtics. El context ecoapocalíptic en què ens trobem també pot justificar aquesta forassenyada mitificació.

Aquesta construcció formidable envoltada d'un petit jardí urbanitzat ha anat creixent amb el pas del temps d'acord amb les necessitats dels seus propietaris i ara, per les mateixes raons, s'hauria d'encongir, igual com fa una pansa d'aquelles que es desinflen en el procés de deshidratació, perquè les dues filles i el nebot han abandonat el niu familiar. Una fina llenca de terreny on hi ha ubicada una barbacoa, una pèrgola, un garatge i una eixida on sopar les nits d'estiu protegits convenientment amb repel·lent per foragitar els mosquits tigre que semblen ja endèmics en aquesta zona arbrada i farcida de panxacontents. I no ho diem pel nostre amic.

La paraula *panxacontent* va sorgir el segle xx, formada a partir de la fusió del substantiu *panxa* (ventre) i de l'adjectiu *content* (feliç). Transmet la imatge de persona despreocupada i més aviat vividora. Fa referència a una persona envanida i satisfeta, que no s'amoïna ni s'inquieta gaire per res i que li agrada la vida fàcil, sense complicacions. Existeix també el terme *panxacontentisme* per descriure una actitud despreocupada davant la vida.

L'idolatrada Francesc Pujols s'hi referia com aquells que amb les seves traces i maneres troben la manera de fer treballar els altres i d'estar-se sense fer res, mentre els altres van traient un pam de llengua i suen com uns carreters. Com si no n'hi hagués prou, se saben fer portar pels que treballen a coll tot el dia i, mentre els altres van a peu, ells van a cavall, com si els fessin un gran favor i com si encara els haguessin d'agrair la companyia que els fan.

De la mateixa manera, en l'actualitat podem atribuir aquesta caracterització als habitants d'algunes d'aquestes cases que viuen d'esquena al món, només preocupats pel darrer

restaurant que volen descobrir, el *crossfit* o un vi exquisit que han adquirit i que no troben el moment de paladejar... Ara que hi penso, potser no és del tot un mal projecte vital, sempre que no es faci vivint a les costelles dels altres...

La Floresta va adquirir uns tocs d'elegància en la dècada de 1930, confirmats per un casino de categoria que inauguraria Lluís Companys el 1932, en el qual se celebraven fastuoses revetlles i balls de saló. Van ser temps de pèrgola, piscina i tennis, però ja queden lluny.

Amb el pas del temps, la urbanització a l'anglesa que havia de ser la Floresta va anar degenerant en una caòtica barreja de cases senyorials, casalots decadents, pisos barats i habitatges autoconstruïts. Un poti-poti estrany que adquiriria un equilibri admirable i exòtic. Quan als anys seixanta la burgesia va descartar la Floresta com a lloc d'estiueig per colonitzar l'Empordà, els hippies i els joves alternatius la van convertir en un paradís verd arran de la ciutat. Les velles cases d'estiueig fredes i humides, construïdes sovint d'esquena al sol, es van omplir del caliu utòpic dels somnis d'aquells joves.

La inauguració dels túnels de Vallvidrera, el 1991, va canviar-ho tot. De sobte, es va transformar en un territori preuat i molt buscat on viure frec a frec amb la natura, a un pas de la ciutat. Això va causar, no cal dir-ho, que es multipliquessin per quatre els preus dels solars. Les últimes notícies semblen confirmar la sospita: quan Valldoreix i Mirasol —els altres barris de Sant Cugat— ja estaven ofegats urbanísticament, les mirades dels promotors immobiliaris es van girar cap a la Floresta.

No cal dir que és una cosa que el nostre amic no ha buscat, però que en algun moment, esperonat per un fariseisme espuri, també li ha passat pel cap tirar la gorra al foc i bescanviar la seva llar per un bon grapat de doblers. Malgrat que ha decidit no fer-ho i té tota la intenció d'esperar la parca regant les cols en aquest meravellós indret, com el seu admirat Montaigne. I és que ningú és completament aliè als impulsos mercantils que, per molt amagats que estiguin, sempre es poden trobar en algun racó ensotat de l'ànima humana.

L'Isidre és una persona temperada, positiva i cooperadora. La munió de projectes col·lectius en què participa, així ho acrediten. Des d'una coral reivindicativa a una fundació en memòria d'un insigne escriptor català prematurament desaparegut i sempre enyorat que intenta mantenir viu el seu record a partir de la convocatòria d'un premi de batxillerat que porta el seu nom.

Sense ser l'ànima de la festa, l'Isidre omple qualsevol reunió de bons auguris. Una característica que a certes edats i en els temps que ens ha tocat viure és molt preuada a l'hora d'establir contacte amb els nostres semblants. Rialler, fotetes i bullicions, són trets que potser havien emmascarat, parlo per mi mateix, altres aspectes de la seva personalitat més íntims i intensos que m'havien passat desapercibuts i que només he pogut descobrir amb el pas del temps i en sovintejar el nostre tracte.

Un dels més cabdals i recents ha esta la revelació que ha suposat la lectura d'una novel·la que portava entre mans fa un grapat d'anys i que està dedicada al seu pare. Un text intens i poètic, dotat d'aquella estranya força que només trobem als llibres que aconsegueixen que una peripècia particu-

lar es transformi en un arquetip col·lectiu que no només té el poder d'acompanyar-nos i reconfortar-nos, sinó també de fer-nos descobrir aspectes de la nostra pròpia existència que ens havien passat desapercebuts. *El fill del duler*, que així es titula el llibre de l'Isidre, té totes aquestes virtuts i més. Per la qual cosa seria un exemple més de miopia editorial que quedés inèdit. Una fallida cultural que no ens podem permetre, ni en aquest context atziac que ens ha tocat viure.

Per cert, el duler portava a pasturar els animals de treball, ases, mules, cavalls i eugues, en els dies que els seus amos no els necessitaven per a treballar. Tothom li portava les bèsties a un lloc convingut i al vespre les hi anaven a recollir al mateix lloc i li donaven uns cèntims pel servei d'aquell dia. Així, el duler guanyava cada dia pel nombre d'animals que li havien portat. De duler, en cada poble, no n'hi solia haver sinó un.

L'Isidre també és acollidor i pròdig. Una bona mostra d'això és que cada vegada que ens volem trobar “la colla dels cinc”, ofereix casa seva com a seu del simposi i comparteix sense recances la relació amb un ampli estol d'amics, curull de personalitats abassegadores i fèrtil en tota mena d'experiències. El cas del Josep, que porta mitja vida impartint classes a la Universitat d'Edimburg, n'és un bon exemple.

El Josep, que va estudiar a l'Autònoma i es va especialitzar en autors com Vázquez Montalbán o Eduardo Mendoza, es va establir a la capital d'Escòcia després de rondar per diverses universitats americanes. El seu camp d'estudis segur que marcarà el desenvolupament de la conversa.

L'Isidre i el Josep es van conèixer arran de compartir la seva admiració per Vázquez Montalbán. Hi ha una extensa bibliografia, infinita diria jo, sobre la relació entre aquest

autor i la gastronomia. En canvi, és molt difícil trobar-ne referències explícites en l'àmbit de la filosofia. En una de les poques que he trobat, es considera un fidel seguidor del savi de l'illa de Samos: “Soc un porc del ramat d'Epicur”. Paradoxalment, era un autor que tenia una concepció molt austera del menjar i, per extensió, de la vida.

Epicur fa que la virtut de la prudència, tan necessària i escaient, arrela en la naturalesa sense blasmar el plaer. La vida feliç i, consegüentment, un menjar que ens acosti a aquest benestar primordial, són objectius que sempre hem de tenir ben presents. El gaudi gastronòmic no ens pot comportar més problemes que les satisfaccions que li són pròpies i de les quals hem d'aprendre a fruit: “Perquè ni banquets ni xeflis constants ni els gaudis amb dones i adolescents, ni peixos i les altres coses que una taula sumptuosa ofereix, engendren una vida feliç, sinó el sobri càlcul que investiga les causes de tota elecció i rebuig, i extirpa les falses opinions de les quals procedeix la més gran pertorbació que s'apodera de l'ànima.”

Un mestratge que arriba fins al moment de la mort sobre la qual el creador de la saga de *Carvalho* expressa el següent desig: “També havia tingut amb freqüència el somieig d'una mort de prestigi, assegut en una butaca relax, amb una ampolla de vi blanc en un refredador ple de gel al costat i un canapè de caviar o *morteruelo* en una mà, entre els arbres, no importa de quina mena, i en la sospita que la seva consciència es deslligaria del cos i començaria a pujar cap a les branques per a contemplar a vista d'ocell la poca traça de la seva pròpia mort.”

Cal recordar que l'any 270, a l'edat de setanta-dos anys, Epicur va morir d'una afecció a la vesícula després de dues setmanes d'un intens patiment, suportat amb la mateixa se-

renitat que va mostrar tota la seva vida. Segons el testimoni d'Hermip, es va submergir en un bany, va beure's d'un glop una copa de vi pur i, després d'animar els seus deixebles a no oblidar la seva doctrina, va morir.

Vázquez Moltalbán i Epicur eren uns busca-raons de mena. Hume també. De fet, no conec cap pensador més provocador, cerca-raons i breguejador que l'escocès.

Un busca-raons, en el sentit pejoratiu del terme, és algú que busca motius de discussió, de disputa. Una persona que sembla zitzània, que arma escàndol, que mou un sacramental, que cerca bregues... I és que tots els filòsofs, i per extensió els intel·lectuals, són uns busca-raons. Perquè com a bons racionalistes laics i esperançadament escèptics, volen resoldre les dificultats amb la raó i el diàleg, que són les úniques eines de tall acceptables per la decència democràtica. Més que no pas parlar, volen enraonar amb tothom. En el millor sentit de la paraula que vol dir *buscar raons*. Als busca-raons pacífics i benintencionats sovint no els perdonen els mesquins, recordava fa un temps Salvador Giner.

Tot plegat, si pot ser, ben greixat, com també reivindiquen ambdós autors esmentats, pel nèctar que suposa el raïm fermentat. Per exemple, amb un vi negre elaborat amb les varietats cabernet sauvignon, garnatxa i syrah, pel celler Clos Pons situat a la regió de Costers del Segre, a l'Albagés, que també es coneix com a Busca-raons. L'etiqueta és força curiosa: presenta el rostre afiganyat d'una persona gran que en un primer moment recorda Samuel Beckett, un busca-raons de soca-rel que escrivia: "Que em demanin l'impossible, no hi tinc cap inconvenient. Quina altra cosa podrien demanar-me?"

Can Busca-raons em sembla també un bon nom per a un restaurant o per a la casa d'un filòsof (de fet, penso regalar al meu amic una d'aquelles rajoles de ceràmica que alguns dels nostres coetanis situen al costat de la porta d'entrada de casa per batejar les seves llars amb aquest encapçalament engrescador). És un nom encertat per a un d'aquells llocs mítics on la felicitat està al nostre abast gràcies a la proximitat d'una cuina. Cal, però, anar amb compte. Per això, el mestre de Samos no s'estalvia un últim consell: sempre és més important qui seu al voltant de la taula que les menges que puguem trobar-hi al damunt.

Aquesta obra va ser guardonada amb el Premi Sant Miquel d'Engolasters d'Assaig Literari en la XLV Nit Literària Andorrana 2023, dotat pel Comú d'Andorra la Vella. Les persones que van formar part del jurat van ser Robert Pastor, Elena Aranda i Rosa Castellón.

© del text: Josep Muñoz Redon, 2024

© d'aquesta edició:

Pagès Editors, S L, 2024

Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

Primera edició: juliol de 2024

ISBN: 978-84-1303-560-4

DL: L 451-2024

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L

www.bobala.cat

↵ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.